

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Examen Theologiæ Moralis

Moure, Antonio Fernandes de

Coloniæ Agrippinæ

Cap. 13. De Beneficijs.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40934

3 Cui facienda est talium fructuum restitutio.

- 1 **Q**VAESTIO. *Hac de re iam te rogavi ad septimum praeceptum Decalogi, nunc quare an quis postea tibi curreret?* R E S P. Duo sane notatu dignissima tibi non memini. Primum Decretum Concilii Lateranensis sub Leone sess. 9. §. Statuimus his verbis. Nullus in sex menses primos beneficii habitum, tenetur ad restitutionem fructuum quamvis non recitet. Quem textum ita exponit Toletus lib. 2. cap. 12. numer. 5. Confertur alicui aliquod beneficium quodcumque sit sub titulo clericali, si non recitat per sex menses primos, mortaliter quidem peccat, ad nullam tamen obligatur restitutionem. Secundum. Qui transactis sex mensibus post beneficium habitum non recitat tenetur ad restitutionem fructuum perceptorum. Ita Navarrus in man. cap. 5. numer. 122. Tabien. benef. 11. & alii omnes.
- 2 **Q**VAESTIO. *Circa quantitatem fructuum restituendum, quid novi occurrat?* R E S P. Non esse omnes restituendos, quia non dantur propter solam officii recitationem, sed etiam pro aliis ministeriis Ecclesiae, ut carum concedunt, & quamvis circa quantitatem tot beneficiorum, quot capita, optima videtur opinio Toletus lib. 2. cap. 12. numer. 9. Pro toto omisso officio restituendam tenetur partem fructuum illi diei respondentium.
- 3 **Q**VAESTIO. *Cui facienda est talis restitutio?* R E S P. De fabrica Ecclesiae à qua recipit fructus. Ita Concilium Lateranense citatum. Aut pauperibus. Ita declaravit Pius V. in Constitutione. Si vero beneficiarius pauper est, potest sibi, ut alij pauperes partem accipere, dummodo id non sit in occasione non recitandi. Ita Toletus lib. 2. cap. 12. numer. 1. cum Navarrus in man. cap. 25. n. 122.

DE BENEFICIIS.

CAPVT XIII.

De beneficii definitione. §. I.

1 Quod est beneficium ecclesiasticum.

1 QVAESTIO

QVAESTIO. Non erit abs re hoc in loco benefici-
rum materiam apponere, ut ex ipsa tractationis serie
manifeste deducitur. Rogo igitur quid est beneficium
ecclesiasticum? **R**ESP. Est ius percipiendi fructus ex bonis
Deo dicatis, clerico propter diuinum officium compe-
tens. Ita apposite admodum definiuit Tolet. *l. 5. c. 76. n. 1.*
Pro diuino vero officio intelligitur non solum diuina
horarum recitatio, sed etiam missae sacrificium, & sacro-
rum administratio.

De eo qui potest conferre bene-
ficiū. §. 2.

- 1 Quis potest conferre beneficium.
- 2 Quid est conferre beneficium, resignare, praesentare,
& eligere.

QVAESTIO. Quis potest conferre beneficium? **R**ESP.
In primis Papa omnia beneficia totius orbis. De-
inde ex iure communi Episcopus beneficia sui E-
piscopatus, nisi sit statutum aliquod contrarium, vel im-
memorabilis consuetudo patronatus. Tertio capitulum
cum Episcopus est suspensus à collatione beneficiorum:
aut excommunicatus *ca. Tanta de excess. pralat.* Atque et-
iam sede vacante. Circa quem euentum non seruat
modo ius commune, ex quo solummodo potest confer-
re beneficia, quae sine eo Episcopus non conferebat, non
vero ea, quae solus poterat conferre: sed haec consuetudo
est antiquata, quia Episcopus ad conferenda beneficia
modo Capitulum nõ consulit, sed omnia per se confert.
Quamobrem videnda sunt specialia priuilegia, quae af-
ferre non est nostri instituti. Ita Tolerus. *loco citato.*

QVAEST. Quid est conferre beneficium, resignare, praesentare,
& eligere? **R**ESP. Conferre est dare ipsum ius, & ti-
tulum exigendi fructus, & potestatem exercendi offi-
cium. Resignare, est determinare aliquam personam,
cui beneficium conferatur. Potest vero resignare, qui
habet beneficium, & vult illud in alium transferre.
Praesentare, est aliquem offerre ordinario, ut
certum beneficium illi conferat, ad quam praesen-
tatio-

rationem, & postulationem habent à Papa faciendam minime negandam, qui fruuntur iure patronatus ecclesiasticæ, seu sæculares personæ sint. Eligere, est enim tunc vnum offerre prælato, cui beneficium certum curatur ex facultate Papæ minime negandum Hoc olim erat frequentissimum, solebat enim populus capitulum eligere, modo tamen ferme abolitum.

Cui est conferendum beneficium. §. 3.

- 1 Cui est conferendum beneficium.
- 2 Quid faciendum curatis illiteratis post collationem beneficij.
- 3 Quis censendus est talis illiteratus.
- 4 Quod peccatum est conferre beneficium indigno.
- 5 Quas condiciones habere debeat dignus ad beneficium.

QVAESTIO. Cui est conferendum beneficium? **RESP.** In primis conferendum est digno. Dignitas autem consistit in tribus. In bonitate scilicet morum, in scientia, saltem earum rerum, quæ ad suum officium spectant. Et præterea in aptitudine ad exercendum suum munus. Qui enim bonus, & doctus est, tamen nescit exercere suum munus, vel non potest præ aliis occupationibus, vel quia non est datus praxi, & exercitio exteriori, tunc indignus censetur. Ita Maiolus de irregularitatibus 32. numer. 13. Roderic. cap. 29. sum. num. prim. & Tolet. libro 5. cap. 78.

2 **Q**VAEST. Quid faciendum Curatis illiteratis post collationem beneficiorum? **RESP.** Non sunt remouendi à beneficio, sed iuuandi socio literato. Ita decreuit Conc. Trid. sess. 21. cap. 6.

3 **Q**VAEST. Quis censendus est illiteratus? **RESP.** Ille qui nec linguam latinam mediocriter caller. Ita Roderic. de sum. cap. 29. num. 5.

4 **Q**VAEST.

4 QVÆST. Quod peccatum est conferre beneficium indigno? RESP. Mortale, teneturque conferens ad restitutionem damnorum. Ita Angel. *restitutio. Nau. de script. capit. 2. except. 11. Lupus in capit. per vestras. capit. 26. numer. 11. Tolet. lib. 5. capit. 78. Incurritque pœnas iuris, quas memorat Rebuffus in pract. benefic. de pœnitent. contra collatores.*

5 QVÆST. Præter hanc personam dignitatem, qua consistit in illis tribus, scientia nempe, bonitate, & aptitudine exercendi officium suum, qua præterea conditiones requiruntur à iure? RESP. Plures. Prima, ut sit clericus saltem primæ tonsuræ. Ita Toletus *lib. 5. cap. 89. Secunda, ut sit ex legitimo matrimonio procreatus. Ita Tolet. proxime. Tertia, ut sit legitima ætatis. Cum in cunctis de elect. Ætas autem ad episcopatum, determinatus trigessimus annus inceptus; ad curatum, vigesimus quintus inceptus. cap. Cum in cunctis, citæ. ad beneficia simplicia, decimus quartus ex Con. Trident. sessi. 23. cap. 6. Quarta, ut nullo sit inhabilis iuris impedimento, qualis est irregularitas, vel excommunicatio, aliave censura ecclesiastica. Ita Tolet. proxima. Quinta, ut non habeat aliud beneficium: sed de beneficiorum pluritate velim, ut me postea interroges.*

De collatione beneficiorum ipso iure nulla. §. 4.

- 1 Quæ collatio beneficij est ipso iure nulla.
- 2 De postulatione beneficij ab eo, qui non habet legitimam ætatem.
- 3 An sint incapaces beneficij Ecclesiastici filij Iudæorum, & Saracenorum baptizati infantes.

1 QVÆSTIO. Quæ collatio beneficij est ipso iure nulla? RESP. Dico primum. Collatio facta illiterato. Ita Nau. *de re script. capit. 2. except. 11. Salzed. in pract. crim. capit. 25. pag. 63. colum. 1. Rebuff. de pacif. possession. numer. 203. Dico secundum. Collatio facta illegitimis. Ita Toletus lib. 5. cap. 8. Notandum præterea est non posse conferri pensiones filijs presbyterorum super beneficijs,*

quæ fuerunt suorum parentum. Ita decrevit Concilium
 Trident. *session. 24. capit. 15.* Hinc colliges posse colligi
 filijs filiorum, hoc est nepotibus. Ita adnotavit Rodri-
 gus *in sum. capit. 29. num. 4.* Ratio est, quia hæc lex est par-
 tis, & ideo non extendenda nisi ad personas nominatas.
 Lex vero loquitur tantum de filijs, non de nepotibus, et
 ergo nepotes non intelligendi sunt. Ita Gloss. *in capit. 1. de
 & cap. Apostol. can. 8. quest. 1. Bellarm. num. 3. Præpositi
 dem. num. 2. Guevar. lib. 7. de potestat. legat. num. 33.* & com-
 munitè Doctores in materia de legibus, cum agunt de
 lege pæn. Intelligenda deinde est Concilij pænna circa
 beneficia, quorum Ecclesijs presbyteri parentes sunt
 runt personaliter. Ita adnotavit Emanuel *in sum. capit.
 29. numer. 4.* ex Rebuffo *de dispensat. sup. defect. num. 27.*
 Non deinde intelligenda de filijs presbyterorum,
 quos susceperunt coniugati ex legitima copula, ut
 quam presbyteri fierent. Ita observatur in præmissis
 Rebuffum citatum *part. 4. num. 2.* Hinc colligitur idem Re-
 buffus posse parentes clericos succedere beneficijs filio-
 rum, quia id nec à Concilio, nec ab alio iure proba-
 betur. Dico *tertium.* Est ipso iure nulla collatio facta
 communicato maiori excommunicatione, etiam igno-
 ranti eandem excommunicationem. Ita Navar. *in ma-
 cap. 17. num. 271.* Couar. *capit. Alma mater. 2. p. 5. 7. num. 1.*
 Ratio est, quia ignorantia non facit habilem, quem
 inhabilem reddiderunt. Propter hoc in literis apostoli-
 cis collationis absoluitur collatus ab omni censure ec-
 clesiastica. Adnotavit Staphilæus *de lit. Grat. fol. 82.* Gue-
 de *pension. quest. 14.* Rebuff. *in concord. tit. de excommuni-
 non evitand.* Navar. *in man. capit. vigesimo septimo. num.
 271.* Dixi (maiori excommunicatione) quia minori ex-
 communicatione ignorata, tenet in foro poli collatio,
 licet in exteriori irritari possit. Ita Henriquez. *tom. 2. lib.
 13. de excommunic. capit. 2. §. 3.* Dico *quartum.* Est ipso iure
 nulla collatio facta irregulari, etiam occulto. Ita omnes
 Doctores. Satis tamen est, si occulte post collationem
 petat dispensationem irregularitatis, ad fruendum be-
 neficio sibi inhabili propter irregularitatem collato. Ita
 Navar. & Henriquez quos refert, & sequitur Rodri-
 gus *in sum. ca. 29. num. 6.* Dico *quintum.* Est ipso iure nulla colla-

tio beneficij facta non habenti aetatem legitimam, iuxta Conc. Trid. supra citatum. Peccatq; mortaliter Episcopus taliter conferens, agens contra legem Concilii in qua Episcopus nequit dispensare. Ita Eman. cap. 20.

2 QVÆST. Duo adhuc te rogabo de hac re. Primum. Postulata est à Papa collatio per non habentem legitimam aetatem, seu anim facta fuit postulatio, & literæ accesserunt, legitima facta fuit, & literæ accesserunt, legitima facta fuit, ut qui dum non habet viginti quinque annos, postulat beneficium curatum, qui quidem inceperunt inter postulandum, & literas accedendum, estne bona collatio? RESP. Maxime. Ita Nau. lib. 3. Constit. de temp. ordin. cons. 43. quæ refert, & sequitur Roder. in sum. ca. o. nu. 1.

3 QVÆST. Secundum rogo. Suntne incapaces beneficiorum procreati ex Iudæis, aut Sarracenis, baptizati tamen infantes? RESP. Minime. Ita Couar. in Clem. Si furiosus l. p. §. 2. quia non est textus, nec ratio oppositum suadens.

De ijs, ad quæ tenetur beneficiatus post collatum beneficium. §. 5.

1 Ad quid tenetur beneficiatus post collatum beneficium.

2 Ad quid tenetur, qui suscepit beneficium curatum sine animo suscipiendi ordinem sacerdotij intra annum.

3 An dispensare possit Episcopus cum tali, ne intra annum sacerdos fiat.

4 De eo, qui suscepit beneficium curatum animo se ordinandi, vel non ordinandi, iuxta occurrentem meliorem occasionem status

1 QVÆSTIO. Ad quid tenetur beneficiatus post collatum beneficium? RESP. Qui intra annum a collatione beneficii curati sacerdotio non initiatur, ipso iure beneficio priuatur. Ita statuitur can. de elect. libr. 6. probatque Rebuff. in pract. benef. de promotis intra annum. Et ideo intra annum à collatione beneficii curati, tenetur beneficiatus sacerdotij ordinem suscipere, quem

NON

si non suscipit, amittit ipso iure deinceps fructus, et
 rurque illos restituere. Ita Nauarr. *in man. capit. 2. num.*
 117. & *de orat. cap. 22. numer. 49.* Est autem super hoc Ca-
 dinalium declaratio maximopere notanda, quam affert
 Salzed. *in pract. crim. cap. 5. 2. p. pag. 142.* Verba autem Ca-
 dinalium sunt hæc. *Pena canonis prescripta est, quæ
 annum sacerdotium non susceperint, non habet locum in
 etore, qui intra annum à die susceptæ possessionis facia-
 intra tempus comparuit, & se promoueri petijt, asserens, quæ-
 tum in eo est, se paratum ad suscipiendum sacerdotium
 ordinarius noluit eum propter illiteraturam, vel aliam causam
 promouere.*

2 QVÆST. Qui beneficium curatum suscipit sine animo
 tra annum sacerdotium suscipiendi, ad quid tenetur? Res p.
 Ad fructus perceptos restituendum. Ita aperte colligitur
 ex can. Concl. Trident. citati, vt notat Eman. *in sum.
 capit. 30 numer. 3.* & habetur *capit. Commissum. 3. 150.
 rum. de election.* Si tamen animum mutet, & intra annum
 ordinetur, nil restituere tenetur, iuxta eoldem ho-
 ctiores.

3 QVÆST. Potestne Episcopus dispensare cum beneficiis
 beneficij curati, ne intra annum suscipiat ordines? Res p.
 talis beneficiatus studiorum causa versetur in schola,
 potest Episcopus cum eo dispensare, ne intra primos le-
 rem annos suscipiat talem ordinem, dummodo intra
 primum annum fiat subdiaconus. Ita decernitur *cap. Con-
 eo. de elect. lib. 6. notatq; Sylu. beneficium. 3. qu. 2. & Roderic.
 in sum. ca. 30 num. 4.*

4 QVÆST. Habet quis animum suscipiendi ordines intra
 annum, sed habet etiam animum, si quid opportunius emerit,
 manendi in statu laico, poteritne tuto accipere collatum
 beneficij, & fructus, quousque mutet omnimodam voluntatem
 se ordinandi? Res p. Potest. Ita Nau. *in man. capit. 2. num.*

118. Qui etiam infert idem dicendum de eo, qui
 suscipit beneficium animo illud omittendi,
 si aliud maius, aut commodius illi
 detur. Notat Roderic. *in sum.
 capit. 30. numer. 6.*

(:)

De pluritate beneficiorum simul. §. 6.

- 1 An liceat plura habere beneficia curata.
- 2 An liceat habere plura beneficia simplicia.
- 3 An possit Papa dispensare ad pluralitatem beneficiorum.
- 4 Quae plura absque dispensatione possint haberi beneficium.

1 **QVÆSTIO.** Licetne plura simul habere beneficia
RESP. Minime. Ita decernitur *cap. singula 89. dist. &*
Conc. Trid. sessi. 7. capit. 24. Notant. Tolet *li. 15. ca.*
8. numer. 2. Sor. *lib. 3. Iust. quest. 6. art. 3.* Nau. *in man. cap. 5.*
num. 125. Rebuff. *de benef. tit. de dispensat. ad plur. benef.*

2 **QVÆST.** Hæcne prohibitio intelligenda est de omnibus
 beneficijs tam curatis, quam simplicibus? **RESP.** de omni-
 bus. Ita declaravit Congreg. Cardinalium quam affert
 Eman. *in sum. ca. 31. num. 2.*

3 **QVÆST.** Potestne Papa in hoc decreto dispensare?
RESP. Ex causa potest, quia in tali euentu est supra ius
 commune. Ita omnes. Non tamen censendus est dispen-
 sare, cum in supplicatione fit intentio alterius iam habi-
 ti beneficij, Ita probat Nauar. multis rationibus. Enchir.
de orat. 22. cap. num. 64. Ostenditque Rodericus *capit. 31.*
sum. numer. 112. solere apponi illam clausulam, ne gratia
 surreptitia videatur.

4 **QVÆST.** Licetne in aliquo euentu plura simul habere
 beneficia? **RESP.** Licet in primis. Cum talia beneficia,
 vel saltem alia excepto vno non exigunt residentiam
 personalem. Deinde cum vnum non est satis ad congru-
 am sustentationem beneficiarij. Tertio. Cum alterum al-
 teri est iusta copulatione annexum. In his enim euentis
 nulla requiritur dispensatio Ita Nau. *in man. cap. 25. num.*
127. Angl. *in florib. verb. benefic.* Roder. *in sum. ca. 13. num. 2.*
 Tolet. *lib. 5. cap. 81.*

5 **QVÆST.** Habet quis beneficium curatum, postea accipit
 alterum; quid censet de primo beneficio? Nisi secundo renun-
 ciet post sex menses a collatione illius, vacat primum i-
 pso iure. Ita Salzedo *in pract. crim. capit. 47.* contra Nauar.
 opposi-

oppositum afferentem, qui immerito pro sua sententia adducit verba Conc. sessi. 24. cap. 17 Cogantur omnia. Quæ quidem verba sententiam expectare videntur fallitur, vt aduertit Roder. in sum. ca. 31. coactio enim & expectatio sententiæ intra primos sex menses: et enim tractatis, iure ipso vacat beneficium iuxta verbum ipsius Concilij.

De Residentia beneficiatorum §. 7.

- 1 An residentia sit de iure diuino.
- 2 De pœna non residentium.
- 3 Quamdiu possunt beneficiati non residere.
- 3 An faciant fructus beneficiati non residentium.
- 4 A quo est exigenda facultas ad non residentium.

1 **Q**UÆSTIO. Estne residentia beneficiatorum in beneficijs curatis de iure diuino? R E S P. Maxime. Caict. 2. 2. qu. 185. art. 5. Sor. 20. lib. 1. ff. 3. art. 1. in man. ca. 25. nu. 21. Cou. lib. 3. rehol. ca. 13. num. 9. Ceteri lib. 1. quæst. 19. & hanc opinionem satis innuit Conc. Triden. sessi. 13. de reform. ca. 1. Nec excusantur ab hac personali residentia beneficiati substituendo quemlibet idoneum vicarium, vt aduertit D. Thom. in 4. d. 2. 2. art. 2. ad 3. & in add. qu. 10. ar. 5. ad 1. Hostie. in jura cleric. excom. minist. §. 1. num. 2. Caict. 2. 2. qu. 18. ar. 5. Sor. Iust. qua. 3. art. 2. Neque item excusatur ab hac residentia religiosus professus, qui iuste obtinuit beneficium curatum. ca. Si quis translatus 21. quæst. 2. & Clem. in agro. §. de statu Monach. Ratio est, quia nihil officit statum monachali residentia in beneficio. Ita Nauar. lib. 3. comp. de cleric. non resid. concl. 5.

2 **Q**UÆST. Quas pœnas incurrunt beneficiati non residentes? R E S P. Eas longum esse annumerare, habet Concil. Trid. sessi. 24. ca. 12. de reform. & ca. Conqueruntur cleric. non resid.

3 **Q**UÆST. Quamdiu possunt beneficiati esse absentes in beneficio? R E S P. Non ultra tres menses. Ita Conc. Trid. sessi. 24. ca. 12. de reform.

4 **Q**UÆST. Faciuntne fructus beneficiati non residentium

RESP. Minime, sed tenentur eos restituere, respondentes spatio absentiae. Ita decernitur *cap. Conquer. de cleric. non resid. & Conc. Trid. sessi. 6. ca. 1. de reform. & sessi. 21. cap. 1. & sessi. 23. ca. 1. S. Si quis autem.*

§ QVAEST. Indiget Episcopus, aut beneficiatus abesse à sua Ecclesia, à quo est petiturus licentiam? RESP. Metropolitanus à Papa, Episcopi à Metropolitanano. Si autem mora est in petendo, & necessitas urget, petat ab Episcopo vicino antiquiori. Eaque danda est in scriptis. Ita Concil. Trident. *loco allegato.* Beneficiatus à suo Ordinario. Ita praxis.

CAPVT XIV.

De Simonia. §. I.

- 1 Qui Auctores agunt de Simonia.
- 2 Quo pacto definitur Simonia.
- 3 Circa quam materiam versatur Simonia.
- 4 Quæ res vocatur spiritualis.
- 5 Quot sunt res spirituales.
- 6 Vnde deductum est vocabulum Simoniae.
- 7 Quale peccatum est Simonia.
- 8 Quo iure prohibetur Simonia.
- 9 Qui contractus vt simoniaci sunt à iure prohibiti.
- 10 Quot sunt species simoniae.
- 11 Quot modis licet offerre pretium temporale, pro re spirituali.
- 12 Quando committitur simonia.
- 13 Quæ res spirituales vendi, aut emi possint.
- 14 An sit simonia commutare res spirituales, pro alijs rebus spiritualibus.
- 15 An liceat commutare beneficium ecclesiasticum, pro alio beneficio ecclesiastico.